

FLYKTINGRÅDGIVNINGEN

Det utländska brottsoffrets särskilda sårbarhet och uppehållstillstånd

Elina Järvenpää, vicehäradshövding, jurist
Flyktingrådgivningen rf

 @PAKOLAISNEUVO

© Flyktingrådgivningen rf

BROTTSOFFRETS RÄTTIGHETER OAVSETT UPPEHÅLLSTILLSTÅND

- I brottsofferdirektivet fastställs miniminormer för samtliga brottsoffers rättigheter **oavsett nationalitet eller uppehållstillstånd**
- Utlänningar anmäler brott de utsatts för i mindre utsträckning än **andra** (EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA), rapport 2014)
 - Utlänningars utsatta ställning utnyttjas
 - Uppkomst av dold brottslighet

Utlänningslagen: uppehållstillstånd utifrån skyddsbehov och ställning som brottsoffer

- 52 § Beviljande av uppehållstillstånd av individuella mänskliga orsaker
- 52 a § Beviljande av uppehållstillstånd för offer för människohandel
- 52 d § Beviljande av uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare som vistats och arbetat olagligt i landet
- 54 § Beviljande av fortsatt tillstånd för offer för våld i nära relationer
- (Internationellt skydd?)

Beviljande av uppehållstillstånd av individuella mänskliga orsaker (Utl 52§)

- En utlänning som befinner sig i Finland beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd, om det med hänsyn till utlänningens hälsotillstånd, de band som knutits till Finland eller av någon annan individuell, mänsklig orsak är uppenbart oskäligt att vägra uppehållstillstånd.
- De förhållanden i vilka han eller hon skulle hamna i sitt hemland eller hans eller hennes sårbara ställning beaktas särskilt.
- Kontinuerligt uppehållstillstånd
- Ingen försörjningsförutsättning
- Rätt att arbeta

Beviljande av uppehållstillstånd för offer för människohandel (Utl 52a§)

- Beviljas offer för människohandel som befinner sig i Finland om:
 - 1) det på grund av förundersökning eller domstolsbehandling i anslutning till människohandeln är motiverat att offret vistas i Finland
 - 2) offret är berett att samarbeta med myndigheterna för att de som misstänks för människohandeln skall kunna gripas, OCH
 - 3) offret inte längre har förbindelser med de personer som är misstänkta för människohandeln.
- I regel tillfälligt uppehållstillstånd, 6 mån–1 år, möjlighet till fortsatt tillstånd
- Om ett offer för människohandel befinner sig i en **särskilt utsatt ställning**, kan uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt och oberoende av om förutsättningarna ovan uppfylls eller inte.
- Ingen försörjningsförutsättning
- Betänketid
- Rätt att arbeta

Beviljande av uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare som vistats och arbetat olagligt i landet (Utl 52d§)

- Beviljas tredjelandsmedborgare som befinner sig i Finland och som har arbetat olagligt, om han eller hon under tiden för arbetet vistades olagligt i landet, OCH:
 - 1) han eller hon när arbetet utfördes var minderårig ELLER utsattes för särskilt exploaterande arbetsförhållanden;
 - 2) det på grund av förundersökning eller domstolsbehandling är motiverat att han eller hon vistas i Finland;
 - 3) han eller hon är beredd att samarbeta med myndigheterna för att de arbetsgivare som är misstänkta ska kunna gripas; OCH
 - 4) han eller hon inte längre har förbindelser med de personer som är misstänkta för brott.
- Tillfälligt uppehållstillstånd, 6 mån–1 år, eventuellt fortsatt tillstånd
- Ingen försörjningsförutsättning
- Ingen familjeåterförening
- Betänketid
- Rätt att arbeta

Beviljande av fortsatt tillstånd för offer för våld i nära relationer (Utl 54 §)

- En utlänning som beviljats tillfälligt eller kontinuerligt uppehållstillstånd på grund av familjeband kan beviljas uppehållstillstånd efter det att familjebandet brutits, om han eller hon har fast anknytning till Finland ELLER om hans eller hennes **personliga situation är särskilt svår** på grund av våld eller utnyttjande som maken riktat mot honom eller henne eller hans eller hennes barn eller som maken godkänt medan familjebandet bestod OCH en vägran att bevilja tillstånd skulle vara oskälig med beaktande av omständigheterna.
- Försörjningsförutsättning
- Avvikelse kan göras från försörjningsförutsättningen om det finns exceptionellt vägande skäl eller om ett barns bästa kräver det.
- Rätt att arbeta

Exempel på fall

- Offer för tvångsäktenskap/våld i nära relation
- Personen är frånskild, nu hemlös
- Uppehållstillståndet i Finland beviljades utifrån familjebandet med maken
- Hot om hedersvåld
- Uppehållstillstånd för offer för människohandel/fortsatt tillstånd för offer för våld i nära relation
- Får hjälp med att söka sig till stödfunktioner för offer för människohandel
- Skyddshem, Kriscentrum Monika, polisen

Exempel på fall

- Offer för exploatering/ockerliknande diskriminering i arbetslivet
- Oklart uppehållstillstånd
- Muntligt arbetsavtal, oavlönad prøvotid
- Arbete i olika delar av landet, 10–12h/dag, också helgarbete
- Blivit tvungen att bo i arbetsgivarens barack, fått pengar och mat av arbetskamrater/bekanta under prøvotiden och blivit tvungen att låna pengar (också från arbetsgivaren)
- Fått ett arbetsavtal efter prøvotiden, däremot ingen lön
- Ber om att få sin lön och hotas då av arbetsgivaren med avsked
- Brottsofferjouren, polisen, Regionförvaltningsverket, FFC, Work in Finland

Exempel på fall

- Nigeriansk kvinna
- Blivit lovad arbete på salong i Italien. Fadern har avlidit, modern är i dåligt skick. Tillfälle att hjälpa familjen och trygga syskonens skolgång.
- Arbetet på salong innebar i själva verket tvångsprostitution.
- 40 000 euro i skulder
- Hot om misshandel, voodoo, även riktat mot familjen
- Graviditet, flykt till Finland, rädsla för att återvända till hemlandet -> asylansökan -> uppehållstillstånd utifrån utlänningslagen 52 a §
- HFD 2014:112: ej internationellt skydd eftersom skydd och stöd för brottsoffer finns i Nigeria